

KIYAMET GÜNÜ PİŞMANLIK

Bismillâhirrahmânirrahîm.

El-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben müberaken fîh. Alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü:

Fekale Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem.

أَشَدُّ النَّاسِ حَسْرَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ أَمَكَّنَهُ طَلَبُ
الْعِلْمِ فِي الدُّنْيَا فَلَمْ يَطْلُبْهُ وَرَجُلٌ عَلَّمَ عِلْمًا فَاَنْتَفَعَ
بِهِ مَنْ سَمِعَهُ مِنْهُ دُونَهُ

Eşeddü'n-nâsi hasraten yevme'l-kıyâmeti raculün emkenehû talebü'l-'ilmi fi'd-dünyâ fe-lem yatlubhü ve raculün alleme ilmen fe'n-tefe'a bihî men semi'ahû minhü dûnehû.

Sadaka Resûlüllâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Enes *radiyallahuanh'*den. İbn Asâkir rahmetullahialeyhın rivayet ettiğine göre, Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi vesellem buyurmuşlar ki;

Eşeddü'n-nâsi hasraten yevme'l-kıyâmeti. Kıyamet gününde insanların en çok pişmanlık çekip iç yanıklığı duyacak olanı ah vah edecek olanı.

Raculün emkenehû talebü'l-'ılmı fi'd-dünyâ fe-lem yatlubhü. Dünyadayken kendisine ilim öğrenmek mümkün olduğu halde ilim öğrenmemiş olan kimse olacak. En çok böyle pişman olan, diz döven, ah vah eden, tuh ya niye yapmadım yahu filan diye üzülen, efendim pişmanlık çeken ilim öğrenmek imkanı varken öğrenmeyen kimse.

Onun için hepimiz, hepiniz düzenli bir şekilde ilim öğrenmeye, düzenli bir şekilde kalıp böyle girişmemiz lazım, girişmeniz lazım. Yani sıralama yaparak, başından başlayarak, belli bir kitabı takip ederek, derinlemesine öğrenerek şey yapmamız lazım. İlim öğrenmemiz lazım. Tefsirse tefsir, hadîs ise hadîs, fıkıh ise fıkıh, kelâm *akaîd*, kelâm *akaîd*, her ne ise bunu öğrenmemiz lazım.

Şimdi bu pişmanlık, perişanlık, hasretlik, iç yanıklığı neden olacak?

İki sebepten olacak.

Bir. Orda âlimlere ne kadar büyük mükâfatlar verildiğini görünce, tuh benimde elimde bu imkan vardı, ben öğrenmedim diye oradan pişmanlık duyacak.

İkincisi ilim öğrenmediği için, cahilliğinden yaptığı şeylerden dolayı cezayı yiyince tuh ya bunu bilseydim öğrenseydim de bu hataları yapmasaydım diye, onun için isteyecek. Onun için o sebepten dolayı burada hepimiz her şeye zaman ayırabiliyoruz, hatta gezmeye bile zaman ayırabiliyoruz, ahiretimizi kurtaracak şeye zaman ayırmamız haydi haydi gereklidir, mümkündür.

Günümüzün belli zamanlarında bir kitabı alalım, başından sonuna okuyalım, o bitsin, ötekisini alalım okuyalım. Hocalarımıza soralım, hangi kitabı okumamız lazım?

Önce hangisini bitirelim filan diye. Ondan sonra birisi bittikten sonra ötekisi, o bittikten sonra ötekisi. İlim meclislerine devam edelim. Bilmiyorsak öğrenelim, talebe olalım. Biliyorsak öğretelim, muallim olalım.

Ve raculün alleme ilmen fe'n-tefe'a bihî men semi'ahû minhü dûnehû.

Eğer bir insan dini bilgiyi bilmiyorsa efendim cahilliğinden dolayı iki misli azap görecektir ahirette. Cahillik mazeret olmayacak. Onun için öğrenmeye çalışması lazım. Eğer bir insan biliyor ve öğretiyorsa, âlimse, öğretmense, öğretiyorsa o da bildiğini uygulayacak.

Çünkü Peygamber Efendimiz buyuruyor ki; bu hadîs-i şerîf'in ikinci bölümünde;

Ve raculün alleme ilmen. Bir adam ki, ders okutmuş, ilim öğretmiş dünyadayken birilerine.

Fe'n-tefe'a bihî men semi'ahû minhü. Ondan bu ilmi öğrenenler, dinleyenler, istifade etmişler. O ilimlerine göre. Hoca namaz kıl dedi, kılmışlar. Oruç tut dedi, tutmuşlar. Hayır ver. Zekât ver dedi, vermişler. Dinleyenler faydalanmış.

Dûnehû. Kendisi hariç. Yani âlim ilmini kendisi uygulamıyor ve yapmıyorsa o zaman onun durumu çok fena. Âlim yani bilen bildiğini uygulayacak. Bilip te yapmamak, o da muazzam bir pişmanlık ve hasretlik olacak, kıyamet gününde.

Onun için cahilsek cahillikten kurtulmaya çalışalım. Âlimsek ilmimizi uygulamaya çalışalım. Bildiğimizi de çoluk çocuğumuza yakınlarımıza etrafımıza öğretelim. İnşallah mektepler açalım. Özel imam hatip okulu gibi. Biz mesela Ankara da, mahallemizde, camimizde kızlarımız için özel imam hatip okulu açmıştık. Benim kızım orada okudu. Mezun oldu ve diplomaları aldı. Amma imam hatip okulunda öğretilen kitapları okutuyorduk orada. Resmi durumu yoktu. İmam hatipten daha kuvvetli yetişiyordu. Çünkü ihlâslı çocuklar öğretiyordu dersleri, ateşli, imanlı, ihlâslı ve çok iyi yetişiyordu çocuklar. Yani imam hatipteki zararlı tesirler, zararlı telkinler, efendim ters telkinler orda olmadığından, güzel bir şey o da. İmam hatipte de hayrat edip şey yapıyorduk, ağzımız açık kalıyordu duyduğumuz zaman, öyle muzır hocalar vardı ki. Ey vatan hainleri, siz bu mektebe niye geldiniz diye çocukların moralini bozuyorlardı, maneviyatını. Kendisinin dini imanı yok. Hadi bakalım kızlar başınızı açın, cici cici, hadi bakalım. Talebe hocasının sözünü dinler filan diye kızların başını açmaya çalışanlar vardı. O tabi olumsuz etkiler bizim

kursta olmadığı için, bizimkiler girdikleri imtihanlarda en yüksek notları alıp diplomaları alıyorlardı. Sonradan oraya da el atıldı, müftüler karıştı, bilmem kimler karıştı. Kızlara biz kız hocalar tayin ediyorduk, dersi onlar veriyordu. Bizden sonra efendim müftüler bazı dersleri kaldırttılar ve erkek müftüler geldi kızlara sulu sulu efendim dersler anlattılar, yamuk yamuk, efendim şeyler. Kızlar şikayet ediyordu. Bu ne biçim hoca filan diye. Kız öğrenciyi görünce karşısında sululanıyor yani. Böyle acayip şeyler.

Sonra orda da olmaya başladı. Ama biz şimdi burada inşallah kendimizi toparlayınca, toplumumuz bira daha oturunca. Şurada Sidney de oturdu. Melbourne de oturdu. İnşallah burada da biraz daha derlenip toparlanınca, bu derslere hem girişeceğiz, buradakilere öğreteceğiz, hem de bunları videoya çekip banta alıp inşallah Sidney'e, Melborn'e filan Türkiye'ye filan göndereceğiz. Oralarda da inşallah Arapça dersi, fıkıh dersi, tefsir dersi efendim akaîd dersi, belli kitapları okuyup okuyup, hem de yazılı inşallah şehadetname, icazetname verirsek, ben şurada şu mektepte şunu okudum diye gösterebilsin yani inşallah. Eski

usulü canlandıracağız. Eski hocalar, talebeleri başarılıysa ona icazetname verirlermiş. Arzumuz böyle.

Allah muvaffak etsin. Ben yapamazsam inşallah bizim gençler yaparlar. İnşallah bende yapmaya fırsat bulurum.

a. İdarecilikte Adalet ve Zulüm

İkinci hadîs-i şerîf.

أَشَدُّ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابًا إِمَامٌ جَائِرٌ

Eşeddü'n-nâsi yevme'l-kıyâmeti 'azâben imâmün câirun.

Bu hadîs-i şerîf'te kısa, özlü hadîs-i şerîf'te, Ebû Saîd hazretlerinden, Tayâlisî İbni Abdul ber ve Hulvânî rivayet etmişler rahmetullahialehim ecmain.

Kısaca efendimiz buyuruyor ki;

Eşeddü'n-nâsi yevme'l-kıyâmeti 'azâben. Allah'ın indinde en şiddetli azaba uğrayacak kimseler. *Yevme'l-kıyâmeti.* Efendim kıyamet gününde.

Eşeddü'n-nâsi yevme'l-kıyâmeti 'azâben imâmün câirun.

Kıyamet gününde insanların en çok azap göreceği olanı kimdir?

Imâmün câirun. Zalim hükümdardır. Zalim idarecidir. Biliyorsunuz Arapçada imam önder demek. Öne geçen. Namazda da öne geçene, onun için imam deniliyor.

Emam, arapçada ön demek. Emamul mes-cid. Mescidin önü. *Vera* arkası demek. *Veraul mescit.* Mescidin arkası. İmam bir toplumun önünde olan önder manasına geliyor. Cair de-yince de zalim demek. Cevr edici demek. Eğer toplumun yönetimi elinde olan, idareci olan, başkan olan, reis olan kişi zalimse hapyı yuttu. Ahirette en şiddetli azabı görecek olan zalim hükümdardır. Çünkü sorumluluğu çok büyük-tür. Çünkü zararı çok yaygındır. Yani sıradan bir vatandaş bir günah işlerse, bir zulüm ya-parsa, sınırlı kalır. Ama devletin başındaki zu-lüm ederse bütün millet çeker. Zararı yaygın olduğundan cezası da büyük oluyor. Sorumlu-luğu büyük olduğundan, yaptığı kötülüklerden cezası çok oluyor. Yapmadığı vazifelerden, so-rumluluğu çok oluyor.

O bakımdan Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîf'lerinde, idarecilik tavsiye etmemiş, idari görevlere kendi kendine talip olmayı tavsiye etmemiş. Ancak istenirseniz, gel bakalım şunu

sen yap, senden başka kimse yok, o zaman girdin, vazifeyi yapmaya çalışın. Allah o zaman yardım eder. Amma kendiliğinden bana şu görevi ver, bana şu görevi ver diye mevki makam peşinde koşmayın diye hadîs-i şerîf'lerinde tavsiye etmiştir. Çünkü sorumluluktur. On kişi veya on kişiden daha fazlaya başkanlık etmiş olan her kişi, kıyamet günü elleri omuzlarına, boynuna bağlanmış esir gibi, suçlu gibi yakalanmış, efendim sanık gibi getirilecek. Muhakeme edilecek. Savunabilir kendisini, iyi insan olduğu ortaya çıkarsa bağları çözülecek. Zalimliği anlaşılınca, bağ üstüne bağ bağlanıp, cehenneme atılacak. Yani yöneticilik sorumlu bir mevki, ahirette tehlikeli bir şey, büyük sorumluluğu var, büyük azabı var. Amma adaletli hükümdar olursa, o zamanda mükâfatı çok. Çünkü faydası herkese yaygın oluyor. O zamanda efendim arş-ı âlâ'nın gölgesinde gölgelemecek insanların başında yer alıyor.

İmâmün 'âdilün.

Adaletli önder. Hükümdar. O da arş-ı âlâ'nın gölgesinde, nurdan minberlere oturacak. Allah'ın lütfuna erecek. Mahşer gününün sıkıntısını bile çekmeyecek, adaletliyse.

Biz de her işimizde adalet etmeye gayret edelim. Her birimizin az çok bir başkan olduğu yer vardır. Ya dükkan da patronuz ya evde aile reisiyiz. Ya bir yerde reisiz, dernek başkanısınız, efendim vakıf başkanısınız veyahut işte bilmem çeşitli sorumluluklar yüklenmişiz. Biz de onları güzel yapmaya çalışalım.

b. Cennetin En Düşük Mertebesi

Üçüncü ve müjdeli bir hadîs-i şerîf cenneti anlatıyor.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

أَسْفَلُ أَهْلِ الْجَنَّةِ دَرَجَةٌ لِمَنْ يَقُومُ عَلَى رَأْسِهِ عَشْرَةٌ
آلَافٍ خَادِمٍ بِيَدِ كُلِّ خَادِمٍ صَحِيفَتَانِ: صَحِيفَةٌ
مِنْ ذَهَبٍ وَصَحِيفَةٌ مِنْ فِضَّةٍ فِي كُلِّ وَاحِدَةٍ لَوْ نُ لَيْسَ
فِي الْأُخْرَى يَا كُلُّ مَنْ آخِرَهَا مِثْلَ مَا يَا كُلُّ
مَنْ أَوَّلَهَا يَجِدُ لِآخِرِهَا مِنَ اللَّذَّةِ وَالطَّيِّبِ مِثْلَ
رَشْحِ مِسْكِ وَجُشَا مَا يَجِدُ لِأَوَّلِهَا ثُمَّ يَكُونُ ذَلِكَ
مِسْكِ لَا يَبُولُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ وَلَا يَتَمَخَّطُونَ

Esfelü ehli'l-cenneti deraceten le-men yekûmü 'alâ ra'sihî 'aşeratü âlâfi hâdimin bi-

yedi külli hâdimin sahîfetâni sahîfetün min zehebin ve sahîfetün min fiddatin fî külli vâhidetin levnün leyse fi'l-uhrâ ye'külü min âhirihâ misle mâ ye'külü min evvelihâ yecidü li-âhirihâ mine'l-lezzeti ve't-tîbi misle mâ yecidü li-evvelihâ sümme yekûnü zâlike raşhu miskin ve cüşâü miskin lâ yebûlûne ve lâ yeteğavvatûne ve lâ yetemahhatûne.

Sadaka Resûlüllâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Efendimiz buyuruyor ki;

Esfelü ehli'l-cenneti deraceten. Cennete gireceklerin mertebesi en düşün olanı, en rütbesi aşağıda olanı. Tabi hepsi yüksek insanlar, hepsi cennete girmiş, Allah'ın mükâfatına ermiş kişiler ama bunlarında sıralanması var. Üstünlerin üstünü var, yücelerin yücesi var.

Aşağıda olanı. *Esfel.* En aşağıda olanı, derecesi en düşük olanı, omuzu en az kalabalık olanı yani.

Lemen. Öyle bir kişidir ki, muhakkak ki, şeksiz şüphesiz öyle bir şahıstır ki, bu en aşağıda olanı, derecesien düşük olanı bile.

Vekûmü 'alâ ra'sihî 'aşeratü âlâfi hâdimin. Başucunda on bin hizmetçi amade bekler. On bin tane. En aşağısının etrafında hizmetçiler, cennet hizmetçileri, beklerler.

Bi-yedi külli hâdimin sahîfetâni. Her hizmetçinin elinde iki tane tabak vardır, iki tepsi vardır. Sahife, tepsi demek, tabak demek, iki tabak olacak.

Sahîfetün min zehebin ve sahîfetün min fiddatin. Bir tanesi altından tabak, bir tanesi gümüşten tabak efendim.

Fî külli vâhidetin levnün leyse fi'l-uhrâ. Her bir tabakta, bir çeşit yiyecek içecek meyve cennet ikramı var, ötekisinde olmayan. Hiçbirisi ötekisine benzemiyor. Yani o zaman yirmi bin tane tabak oluyor. Yirmi bin çeşit efendim ikram oluyor. Cenâb-ı Hakk'ın ikramı oluyor, cennette.

Ye'külü min âhiriâ mисле mâ ye'külü min evvelihâ. Bu cennetlik mübarek, bu tabaklardan yiyecek ama, en evvelinden yediği gibi en sonuncudan da yiyecek, iştihayla. Yani doydum, artık istemiyorum. Vallah baklava börek olsa, artık yiyemem deriz ya. Biz biraz fazla kaçırdık mı. Ya önceki yemekleri fazla verdin bak bu da güzelmiş ama, artık yer kalmadı, teşekkür ederim, istemem, öyle değil. Başındaki nasıl zevkle iştahla yiyorsa, sonunu da öyle yiyecek.

Yecidü li-âhirihâ mine'l-lezzeti ve't-tîbi misle mâ yecidü li-evvelihâ. Ve en sonuncuyu yerken, birinciyi yediği zamanki lezzeti, keyfi, zevki duyacak ve hoş kokuyu duyacak. Yani kanıksamak, tıkanmak, iştihası kalmamak olmayacak. Onlardan hepsinden yiyecek. Hepsi el pençe divan duruyor.

Sümme yekûnü zâlike raşhu miskin. Sonra bu yedikleri, içtikleri, cennet meşrubatları , taamları, misk teri olarak, mis terleyecek yani cennetlik, terlediği zaman mis terleyecek.

Ve cüşâü miskin. Ve geçirdiği zaman misk geçirecek, Vırrt yaptığı zaman, mis kokusu geçirecek, terlediği zaman misk kokacak, böyle gidecek. Yani yediklerinin sonucu böyle mis terlemesi tarzında olacak.

Lâ yebûlûne. Küçük abdeste gitmek.

Ve lâ yeteğavvatûne. Büyük abdeste gitmek.

Ve lâ yetemahhatûne. Efendim tükürmek, sümkürmek filan böyle çirkin, insanın midesini bulandıran, hoşça gitmeyen şeyler hiç olmayacak. Hela, yüz numara vesaire filan gibi bir şey durum yok. Efendim mis kokuları içinde öyle zevk edecek. Bu sadece cennetin zevklerinden

bir tanesinin biraz böyle anlatılması. Daha nice nice efendim nimetler, lezzetler tadacak.

Allah bizi cennetine girenlerden, cemalini görenlerden, bu nimetleri yiyip içenlerden eylesin. Cennetten mahrum düşürmesin. Cehenneme ayağımızı kaydırmamasın. Azabına uğratmasın. Narına yakmasın. İlk girenlerle beraber cennete girip Peygamber Efendimize komşu olanlardan eylesin. Cemalini görenlerden eylesin. *Rıdvan-ı ekberine* cümlemizi vasıl eylesin.

El Fatiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

